

BIBLIOTEKA
SHTETIT

QSH-1
B 37

Sadik Bejko

KU E KA
FOLENE
BILBILI

poezi

891.985-1

014-1

1337

11554

80285

Sadik Bejko

KU E KA
FOLENE
BILBILI

poezi

SHTËPIA BOTUESE
«NAIM FRASHËRI»

PLACED IN THE

E shtunë, mesnatë

E qeshura ngroh buzët tona të çelura,
ashtu si ngrohtësia e klimës në maj,
që rrit trëndafilat dhe humorin e mirë
e njeriu me të tjerët do t'i ndajë.

Është e shtunë, mesnatë, jemi nën tokë.
«Ç'të kenë», thotë me vete brigadieri,
e qeshura e së shtunës bie mbi veshje grash,
mbi aroma flokësh, mbi ngjyra ylberi.

Si kontrasti i fortë i ekranit televiziv,
është figura jonë me qymyr ngarkuar,
ne, arkitrarët, gjithmonë të fuqishëm,
ku jeta ngrihet, hedh vallen e gëzuar.

Puna e ngroh të qeshurën mbi buzët tona,
të qeshurën e ndezur mbi natën dhe shkëmbinjtë;
ajo del që nga këto galeri të lagështa
shkon tek sallat tona me muzikë e dritë.

Pesha e nëntokës

Çdo ditë marr baltën për minat,
tek eci nën shkëmbin e natën e nëntokës,
mendoj se çdo njeri, me mënyrën e tij,
sipas gjithë rrugëve është i lidhur me tokën.

Ja, kjo baltë me rrënjë lulesh,
me rrënjë të forta lisash mali,
është dora që më zgjatet nga toka
te kjo natë shkëmbi e minerali.

Njeriun vetëm toka s'e bëka të lumtur,
ndaj sulet në qiejt, akujt, detet e stuhishëm;
po në trastën e tij buka, frutat apo uji
i zgjaten nga toka si litarë të pazgjidhshëm.

Nën tokë, shkëmbit që të zë rrugën
kjo baltë përmbi minat i vë supet,
gëzimi njerëzor kështu bëhet më i madh:
mbi natën e shkëmbin fitojnë lulet.

Marr baltën në trastë tek hyj në minierë,
ndiej se lidhem padukshëm me shumë shokë,
secili nga ne mban pak dhe mbi supe,
të gjithë bashkë mbajmë krejt këtë tokë.

Letër

Në fytyrë kam qymyr të vijëzuar nga djersa,
në sy borën e malit të bukur ballë meje,
në duar dy lule bajameje,
nën këmbë është balta e arave
e thellë në zemër shqetësimi e malli i bardhë
për ty që më je larg
e plot ankthe për lindjen e parë.

Prap' yni është ky mëngjes shkurti,
lulet, thëllimi i tij,
dashuria e përpjekja janë tonat.
Ndaj zemër, zemër të fortë, mikja ime,
se qymyri shndërrohet në zjarr,
bora e malit në ujë
për banjën e ngrohtë të atij që presim,

lulet do të lidhin fruta për të,
balta do t'i japë kallinj,
pastaj ... ai do përralla,
lodra e libra të rinj...

Së fundi, vë në këtë letër
këto dy lule bajameje;
është dashuria ime për ty,
shembëllimi njerëzor i bashkimit të dy duarve.

Yjet e nëntokës

Tek dalin minatorët nga galeritë e mëngjeseve,
thua këto llamba u shtohen yjeve,
i shtohen vetë dritës së diellit.

Puna i ndriçon nga brenda si llamba thellësitë,
nxjerrin nga miliarda tonë shkëmb,
një grusht mineral si zjarr me dritë.

Na duhet secilit kjo llambë — yll në ballë,
të zhytmi thellë në të vërtetat e punës,
të gjejmë çka është mineral i rrallë.

Me punën tonë të çelim nga një yll
që mund t'u shtohet vezullimeve të qiellit,
si këta pishtarë që u shtohet nga nëntoka
dritave të mëngjesit.

Qielli dhe qyteti

Punojmë natën në mjedise guri
dhe minerali me peshë të pamatë,
mendimi ynë shkon tek ata që flenë,
me ne janë ata tek çajmë këtë natë.

Ne që punojmë ndritim si yjet në qiell,
ku tek e tuk e ku me trumba,
mes nesh është një hapësirë e butë
si xham që e ka veshur fryma.

Është fryma e ngrohtë e atyre që flenë,
që na rrethon tek punojmë këtë natë,
se njerëzit përmes punës takohen
edhe kur flenë e s'janë bashkë.

Asgjë nuk ndajnë netët, largësitë,
ky bashkim është i madh, i plotë,
qielli — si një mijë qytete me drita,
të pagjumët — yje mes natës së ngrohtë.

Trimëri e re

Qymyr, o diell i zi, i lashtë,
që kohëve të reja u jep ngrohtësinë,
ndoshta toka të hëngri nga uria,
ndoshta nga të ftohtët ajo hapi gjinë.

Ti je më i lashtë nga njeriu,
po vendit tim, që për trimëri shkëlqeu,
iu desh një trimëri e re
që ty të të nxirrte nga dheu.

Iu desh partizanit të bëhej minator,
u desh të përmbysen shumë idhuj e perëndi,
ndoshta ata të mbanin të kyçur
më fort se sa nofullat-shkëmbinj.

Qymyr, o diell i zi, i lashtë,
që kohëve të reja u jep ngrohtësinë
në një trimëri të re, të përditshme,
e thërret njerinë.

Zogjtë

Si në fëmijni s'dashurohem me zogjtë,
por dhe përgjithmonë s'i përzura ata;
shkoj dhe vij nga puna natën, ditën,
kënga si diell, si vesë më ra.

Rrugës së minierës dëgjoj shtegtarët,
zogjtë e ngrohtësisë e të këngës,
i shoh nga dritarja e makinës,
fletëpruarit prej diellit dhe hënës.

S'kam dashuri të veçantë për zogjtë,
por këngët më joshin vetvetiu,
sa edhe mikes i flas «zoçkë»
dhe djalit — zogu ciu-ciu.

Mua zogjtë s'më kthejnë nga rruga,
ndaj dhe kurrë s'i përzura ata,
shkoj dhe vij nga puna natën, ditën,
kënga si diell, si vesë më ra.

Minatori dhe dielli

Diellit ai mund t'i thotë:
mirëmëngjes, o shok, —
të dy punojnë me tri turne,
ndoshta në punën më të fortë.

Vijnë si dy miq drejt njëri-tjetrit,
duke i sjellë shokut gjithë ngrohtësinë;
që të ketë dritë e mëngjes,
njëri ka çarë qiellin tjetri thellësinë.

Dielli i madh nga retë,
duke rrokur çdo fletë e hije,
rrok në krahët e tij minatorin,
bashkë përqafohen dhe shkrihen.

Zbritje në thellësi

Ashensor. Mugëtirë dhe erë.
Ve^ë ujërash e hollë e hollë...
Sikur jemi lëshuar thellë e më thellë,
një fill na mban mbi këtë hon;
fill i lidhur te duart e shokëve,
i lidhur te duart e grave
dhe të fëmijëve tanë të mitur.
Të kapur pas këtij filli
zemrën e kemi të ngrohtë
dhe në fund të botës të kemi zbritur.

E kështu tejpertej të përshkuar
nga fije të ngrohta dashurie
për një grua, për një foshnjë, për një njeri të mirë,

çojmë jetë atje ku ka heshtur jeta,
çojmë dritë tek më e plota errësirë.
S'ndalemi t'i sjellim socializmit dritë
dhe nga më e pafundmja thellësi.

Dallëndyshet e minierës

Tendosur i tëri në shtytje të një vagoni,
mes dy shinash vagonisti i minierës,
aq i tendosur sikur matet të fluturojë,
të ngrihet në qiell si zogjtë krahënderë.

Të kujton dallëndyshet në mars,
kur sjellin ndër krahë erën e pranverës,
kur sjellin vetë diellin në sqepin e artë,
ky vagonist, dallëndyshe e minierës.

Shtyn vagonin me prush të kuq një ton,
çon në shtëpitë tona zjarr të nevojshëm sa mielli,
çon zjarr në kaldaja, shkolla e TEC-e,
zjarr që s'e zëvendëson dot dielli.

Është shtegtar fisnik i zjarrit,
kur zogjtë ikin, kur në qiell venitet dielli,
ai zog i përhershëm i ngrohtësisë
pranverë shkëput nga toka së thelli.

Njeriu i punës

Më flet... qetohem e kthjellohem,
ndiej si shkrihen realiteti dhe ëndrra;
ai — toka e ngrohtë e ardhur mirë
me farën brenda.

Zërat e thellë

Eci pas gjurmëve të minatorëve nën tokë,
pas vëllezërve të mi ish-fshatarë,
jam plotësisht në vazhden e gjakut tim,
që më erdhi i rrëmbyer në damarë.

Brenda meje ka qenë një njeri i rreptë,
ai thoshte: «Lëri librat, te ne kthehu!»;
atë s'e fshehin dot vjershat që shkruaj,
studimet dhe nëpunësia s'e fshehu.

Pa më lindur, e ëndërronte nëna ime
atë burrë të punëve të forta e me rrezik,
ai ngjan me barinj të druvarët e pyjeve,
me këta minatorë, shokë dhe miq.

Ai më flet nga adoleshenca ime,
kur isha bari i vogël kokëqethur;
ty të presin arat djerrë, ai thotë,
ty të pret minerali i fshehur.

Librat, domosdo, duhen, thotë, po më mirë se bojë,
eja të derdhësh mbi tokë djersë e jetë;
kthehu, rrokemi, erdhe përgjithmonë,
kjo është bota jote e fortë, e vërtetë.

Nuk janë vetëm zëra të gjakut,
po dhe një zë tjetër si dheu e deti thërret:
pa këta njerëz nuk derdhet në libra
ai gjaku i rrëmbyer, plot jetë.

Gjithmonë e bukur

Gjithmonë e bukur toka,
nëna e njeriut,
ky qymyr në shekuj këtu
bënte gjumin e ariut.

Gurët e vegjël këputur nga minat
janë shpend të egër
në fluturim të verbër.

Blloqet shkëmbore-arinj prehistorikë
zënë çdo kthesë, çdo hyrje,
po unë shkoj duke i mundur shpendët
dhe gurët-arinj në strofkën e tyre.

Kjo s'është as e lehtë, as përrallë...
Unë kam një pistoletë elektrike
dhe një llambë elektroliti në ballë.

Kjo është bukuri e vështirë,
minatorët janë njerëz
që kërkojnë diellin
në më të plotën errësirë.

Gjithmonë më e bukur toka, nëna jonë,
të pafund i ka thesaret, ngrohtësinë:
ky qymyr-rezervuar dielli,
në gji të saj u ruajt për njerinë.

Mirëmbeç, bilbil

Secili nga ne është në vendin e tij:
ti je i ajrit të butë, i ajrit të vakët,
unë bëj jetën e njeriut në diell e ngricë,
nën tokë ku s'rreh dot asnjë flatër.

Ti në gjeth, unë gjurmoj thellësinë,
unë kam një llambë — ti spektrat diellorë....
Mirëmbeç, i them këngës sate të vogël,
më presin gjëmime minash dhe motorë.

Unë për ty, për pak tinguj i vidhem gjumit,
kënga sikur vjen nga plasat e dheut,
nga zemra e drurëve,
thëllë nga ujërat e lumit.

Vjen ajo përditë në orën katër
e kështu do të doja të vinte
në gjithë mëngjeset e mia...
Mirëmbeç, bilbil, ti këndon bukur,
por njeriut i duhet kërkimi, thellësia.

DATE OF ENTRY TO BOOKS

Revolucioni

Nën blerimin e grurit të ri në maja,
nën bakrin e telave të rinj elektrikë
flenë tragjeditë e vjetra të popullit:
zia, pushtimet, epidemitë.

Nën rrugët e hekurta të kohëve tona,
nën themele uzinash e nën furnalta,
shtypet myku e ndryshku i vjetërsisë,
gjarpërinj idesh «të reja» shtypen ndër baltra.

Revolucioni shëroi plagët e tokës,
mendimet tona bëri më të urta,
në shërbim të tij shekujt shqiptarë
radhitur si ushtarë të kalitur ndër luftëra.

Ditët me emra të bukur

O ditë me emra të bukur,
me emra heronjsh të luftës e të punës,
ditë me emrin e Partisë,
ditë komuniste,
ju u shkruat mbi natën
me shifra të pashuara drite.

Ditë — shekuj për një popull me halle,
ditë që u zmadhuat e morët
përmasa dielli,
në zmadhimin tuaj është emri ynë
që sulmoi i pafrikshëm perënditë
dhe i zboi zhelet nga toka e qielli.

Nën këtë qiell të pastër nga retë
e bëmë këtë tokë pjellore e bujare,

SHKËMBINJTË

i dhamë ngrohtësinë e pafund të amësisë,
e lartuam të bukuritë më të gjera
e ajo lindi tashmë gjithë dritat,
bukën e zjarrin që dikur i fshihte,
bashkë me shkëmbinjtë në legjendat.

Ditë me emra të bukur,
me emra heronjsh,
ditë komuniste,
ju i zgjeroni hapësirat tona të kthjella
me shpërthime grunjash e shatërvanë drite.

Trokitje

Sot më zgjoi nga gjumi një tuk-tuk,
si trokitja e zogut në lëvoren e bardhë të vezës.
Zgjimi — një lartësim në majëmalet e botës,
zgjimi — syri që hapet para dritave e lëvizjeve të
jetës.

Një sqep i verdhë trokiti në kokën time gjumin
dhe ai u tret i padukshëm nëpër agun vetëtitës.
Ndjeva tiktakun ritmik të orës,
pashë dritaren e hapur drejt dritës.

Pashë malin që u përkul nga trokitja e rrezes,
rrugën që një hap e zgjoi prej heshtjes,
dhe një syth pemës i dha dridhmat e gjethes...

Tuk-tuk,... dhe është kaq e fortë jeta
kur dita lan natën në sytë e përgjumur të tokës,
kur trokasin asfaltin hapat si pëllumbat mbi çati,
kur trokasin natën punëtorët
me drita e bori.

Atëherë trokit, trokit, ó sqep në lëvoren e vezës,
jepu dritën zogjve të jetës.

Komunisti shqiptar

Në ballin tënd është ajo pjerrësia e zhveshur
me breza rrudhash e maleve tona,
ku shkrepën vitet me rrufe të historisë
ndër shekuj e gjer në ditët më të vona.

Fytyra e hequr ka diçka nga shpatet malore
e nga toka jonë për drithë etur,
në shtatin tënd hijeshon
përhedhja e fortë e bredhave të vjetër.

E te sytë e tu është një dritë e qartë
që tejshkon të djeshmen e të ardhmen e historisë,
thinjat janë avujt e bardhë të hidrocentraleve,
avujt e metaleve të metalurgjisë.

Në ballin tënd është ajo pjerrësia e blertë
me brezare në rrudhat e maleve tona,
me zemrën tënde diell ngroh këto ditë
që në vrap të historisë s'do t'u shuhet jehona.

Gjaku dhe nafta

Turbull, turbull naftë e gjak valon kazani,
yshtur në Moskë nga kryemagjistrica,
në ata avuj mbytet fund e majë Afgani,
mbi lule ata avuj kthehen gjak e ngrica.

Makbeth Karmali me shpirtin plot akrepa,
fërkon duart e mardhura nga ethet e pushtetit,
tanket kafshojnë shkretëtira e stepa,
qilima gjak e koska i shtrojnë Makbethit.

Se zbardh e zeza, e bardha nxin si natë,
thërrasin bujarë e gjeneralë në bankete,
një krim kurtizanin e kthen në fantazmë,
me një krim nis rruga për gradë e privilegje.

Shkoi prodorin

Shkoi një dimër dhe një verë,
ja, rreth magjisë sterrë,
Brezhnjevë e Karmalë dridhen, ndiejnë fundin:
tokë e Afganit çahet, hapet humnerë,
korbat mbi kufoma kthetrat do t'u ngulin.

Mikroborgjezes

Grua, që të del gjumi në orën tre,
je ende e re, vuan pak nga tensioni,
por kjo s'është gjë: ke dy fëmijë dembelë;
për «hallet» e tyre çdo natë mendoni.

S'dua që të fyej ndonjë nënë në botë,
grua, që çdo natë merr valium,
për ty mendoj me një dhembje të fortë,
kur nga shqetësimi s'të vjen pikë gjumë.

Po ti s'mund të jesh nënë e mirë,
kur rrite dy të përkëdhelur e asgjë tjetër,
kur romantizmin e rinisë nga vetja ke fshirë,
si ndryshku numrat e pares së vjetër.

Mbi kurrën e lodheshin

Ti doje që ata kurrë të mos lodheshin,
që ata të hanin e të flinin sa më shumë,
ti duke i shtrënguar fort päs vetes i mbyte,
i mbyti malli yt i sëmurë.

Ja, këtë askush s'ta fal kurrë,
që rrite dy dembelë është faj, është krim,
grua e shqetësuar që s'fle dot gjumë,
që ta largon gjumin i rrepti mendim.

...
...
...
...

Mbi fletoret e hartimeve

(Nxënësve të mi të Hllomosë)

Korrigjoj gabime të njohura
kërrusur mbi fletoren e hartimit,
pronorët e vështirë për Vllahon,
nyjat e përparme të Filipit.

Mes shkrimit të kërcleshur të Fanit
endem si nëpër një xhungël,
me vizat e kuqe të vetëtimta
i tregoj rrugën e humbur.

Joti që i do shumë bagëtitë
shkruan fjalë të palidhura si blegërima,
pena ime si kërraba e bariut
gabimeve u vë gardhe e trina.

Tek bëj këtë punë kaq të vjetër,
nuk mbart shkëmbinjtë e Sizifit,
pika ime e djersës mbi letër
bie pranë notës së hartimit..

Atëherë ndiej se e kam ngrohur
këtë letër radhë më radhë
dhe herë tjetër nota do të çelë
në fytyrat si lule e bardhë.

Për vete

Kam ardhur në jetë si gëzim i shumëpritur,
s'u therën dema brikurorë e deshë të bardhë,
njerëz me shpatulla të djersitura
e fytyra të gëzuara
kënduan e uruan disa ditë me radhë.

Kam ardhur te njerëz të thjeshtë,
isha «kapitali» i vyer i të mirit baba
dhe stolia më e bukur e nënës sime
që ende e parritur u bë mama.

Kam ardhur në jetë
te gëzimi dhe puna e dheut që më lindi;
të ishte jeta ime pasuri dhe stoli e tij,
siç qe, sigurisht, lindja ime për prindërit.

Tokëzë e bukurzë

Tokëzë e bukurzë!

Mërmërimë që i shtohet natës së prillit,
dridhjes së gjethishtes,
cicërimave të bilbilit.

Ajër dehës i lehtë,
ke ngjyrën e natës
tokëzë e bukurzë, e afërt.

Ti s'e duron përgjithmonë,
dimrin e zhveshur të errët.
Ti e lan fytyrën tënde
në gjelbërim të freskët.

Tokëzë e bukurzë,
ç'kam një dëshirë të fle diku lart,
në rrymat e flladeve
ngjyrosur nga kjo natë.

Në rrymat që enden
nga njëri në tjetrin breg
të fle si zogjtë
i mbështjellë në gjethin
e njomë, të blertë.

Shtatë burimet e korijeve

Ju rridhni, freski e kthjelltësi e tokës,
rritët njerëzit e zakonshëm e ata që hyjnë në histori,
ju penj të gjallë e të fortë nga e jona thellësi.

Rrjedh ti, Gurraz, zallor i bardhë, i bardhë...
Zbardhin dhe lëveret që lajmë të dielave,
lulet e kopshteve e tufat e deleve.

Rrjedh fshehur në lajthishte ti, ujë i Dafinës;
në shtrat të vdekjes pleqtë e katundit
pinë ujin tënd, pastaj dhanë frymën e fundit.

Çurkëz mes Korijes së Madhe,
ti rrjedh më ëmbël, apo filli i mjaltit të artë
që verës shkrin e varet nga lisat e gjatë?

Uji i arës me emrin Sheshi i Bukur,
zinxhir i hollë argjendi në lug druri lëvare,
melodios si këngë nga fyej prej panje.

Te Shkozë e Lumanit, Luadheve me përrenj të tharë,
rrjedh ujë nën shkurrnajë e lisa të dendur,
ujë që kurrë dielli s'e ka parë.

Burimi i Gjoleve çel mes arave të bukës,
ara të plasaritura, gojëhapura,
nën flakët e diellit, si në gojën e furrës.

Rrodhët e njomët fëmijërinë time,
te këto vise që më dhanë hapin e burrit,
vise ku më sillnin bagëtia, buka e lënda e drurit.

Rridhni të qeta... akujt as vapa s'ju ndalën,
rridhni dhe, kur në fshat çezma e puse shterren,
sa shkon korriku që pëlçet në degë gjinkallën.

Fise kanë shkuar, breza lindën e u ndërruan
po te ju, që rridhni ujë sa gishti i vogël i dorës,
në gusht e vapë e shuan etjen.

Te kjo jetë e gjelbër që rritni, vij pi me etje
e ju bart si gamilja në më të gjatin udhëtim,
gurra të kthjellëta, shushuritëse e të pashterrim.

Të përjetshëm

Mund të fluturojnë
drejt lumenjve tanë,
për t'u prerë në mes rrjedhat e bardha
shpendët e hekurt e të mëdhenj
të fuqive të huaja.

Mund të fluturojnë
drejt maleve tona,
për t'u prerë rrugën zogjve në pranvera,
në tela, gjethet e degëve e drurëve
të lëshojnë predha.

Po telat në gryka e ndanë lumenjve
janë të përjetshëm në pritjen e tyre për zogj,
të përjetshëm janë drunjtë në male e fusha
në pritjen për zogj dhe fruta.

Të përjetshëm jemi ne në atë pritjen
për fëmijë të bukur, për qytete të rinj,
e në atë gatishmërinë tonë të përhershme
ndaj kujt do që armët vringëllin.

Dashuri

T'i prekësh me gishta të lehtë flokët,
ndërsa fle, t'i prekësh fytyrën që zgjohet,
si ai që sheh pjekjen e grurit të zverdhur,
si ai që këput lulen
i ngrohtë e dorëdredhur.

T'i mbash dorën mbi zemër,
si mbi zemrën e jetës
e të dëgjosh si vjen mëngjesi
nëpër të rrahura të shëndosha, të forta,
të ndiesh si zgjohen malet e lumenjtë,
si marrin frymë fëmijët
me faqet mbi lodra.

Të gjitha këto më thonë se jeta ka diçka
nga bukuria më e brishtë e fluturave

e çelja e luleve,
se ka diçka nga forca e diamantëve,
që u qëndrojnë deformimeve, përkuljeve.

Të gjitha këto më thonë diçka
për atë dashuri të gjerë, reale
ku dy njerëz botën mund të fusin
në atë shtrëngim intim të katër krahëve.

Pesëmbëdhjetë shkurt

Kam një bir, kam një bir, pëshpërisja,
ecja e u bija përmes pellgjeve,
bajamja kishte çelur në lugina,
ti kishe ardhur mes njerëzve.

Atë ditë e në çdo pesëmbëdhjetë shkurt,
u bie përmes shirave me dëshirë,
jo me pije e çokollata, me gëzimin tim
mund të deh e të ëmbëlsoj çdo
njeri të mirë.

Eci dhe borën që bie mbi maja
e shoh të shndërruar në lule bajamesh...
Kam një bir, kam një bir e kjo do të thotë
të ecësh, të ecësh e kurrë të mos ndalesh.

Mëngjes me dallgë

Në rrugën e larë nga dallgët e forta
eci stërpikur në flokë e fytyrë,
në trup më varen rrëke të forta,
eci buzë detit që pa gdhirë.

Në rrugën e larë nga dallgët
veshët me gjëmime m'u mbushën, m'u zunë;
lëvizjet e egra e të forta të dallgëve
drithma jete lindin tek unë.

Në rrugën e larë nga dallgët,
i njomur nga ujërat me stuhi,
me një dritë që më mbush plot e përplot
te vilat e bregut kthehen tani.

Vij i stërpikur në flokë e fytyrë,
në trup më varen rrëke të ftohta,
rrugën ma ndritën vetëtimat,
mëngjesi çel dritare e porta.

Fshati Maricaj

Fshati Maricaj, fshati i nënës sime,
ia njoh shtëpitë katërqoshelie,
dheu aty e bën bukën më të ëmbël,
pemët janë më të buta, më me shije.

Pleqtë pa dhëmbë derdhën urime në veshin tim,
kur isha në prehër të nënës
dhe vinin duart mbi kokën time,
duart me dhé e të vrara prej parmendës.

Më mbanin në krahë vajzat, shoqet e nënës,
më puthnin gjithë ato xhixhi të forta,
më pekulepsnin e më tregonin përralla
plakat që në mbrëmje dilnin te porta.

Përralla për thatësirën e shkëmbin e Dokos,
për egërsirat e majës së malit,
për magjitë që shteronin krojet e gjiret,
ndanin burrin nga gruaja, babanë prej djalit.

Gjithmonë do t'më marrë malli për qumështin
që sillnin barinjtë nga mali Shendëlli,
për borën e çajin e majave në verë,
për thëllëzat që fshihen në guvat e tij.

Për oshëtimën pranverore, kur vijnë dhentë:
dhentë ngjiten bora zbret nga malet;
këmborë e zile ngjiten nën ajrin e qelqtë,
përrenjtë përplasnin dallgët në zallet.

Gjithçka këtu e dua, por më shumë
njeriun që ngjiti socializmin në shkrepat,
oshëtima e kësaj jete del nga fshati
ngrihet mbi male, merr radiot dhe gazetatat.

Dhe ngrihet kjo e pandalshme, e pandërprerë:
e bardhë në dimër,
e bardhë në pranverë.

Natë para korrjeve

Humbisni këtë natë me mua fushave
nën tufën e rrezeve të hënës,
si nën krahët e fluturave,

nën kristalet e padukshme të vesës...
Fusha nënë e re dhe e bukur,
nën diell do të lindë nesër.

Eci, me aroma gruri mbushur,
ngjyrën e fytyrës në diell thekur:
ndriçimi si i farës së re të pjekur.

Heshtja rreh t'i nguroshë sendet,
siç fsheh të qeshurën një nuse,
por ja, vjen puhia tingëlluse.

Qetësi, me zë të ulët me vetveten
gjithë natën toka diç belbëzon,
toka që nesër do të bjerë lehonë.

Humbisni dhe ju si unë grunjave,
dëgjoni zërat e fushës së urtë...
Ja, lindja
si lulet e prera pikon qumësht.

Ku e ka folenë bilbili?

Në gojën e foshnjës që thotë «baba»,
në kashtën e blertë nga del kalliri,
në kraharorin e ngrohtë të vajzave
e ka folenë bilbili.

Te dora që shkruan *a*-në së pari,
tek lexon vjershat që shkroi Naimi,
në zarfin e letrës së kufitarit për nënën
e ka folenë bilbili.

Në kapriatat e uzinës mekanike,
mbi zhurmë frezash, mbi detale alumini,
nën qerpikun e bukur të frezatores
e ka folenë bilbili.

Nën drurët që rënkojnë nga stuhia,
ku i fryn bariu fyellit prej bliri,
ku ulen e rrinë fjollëzat e borës,
e ka folenë bilbili.

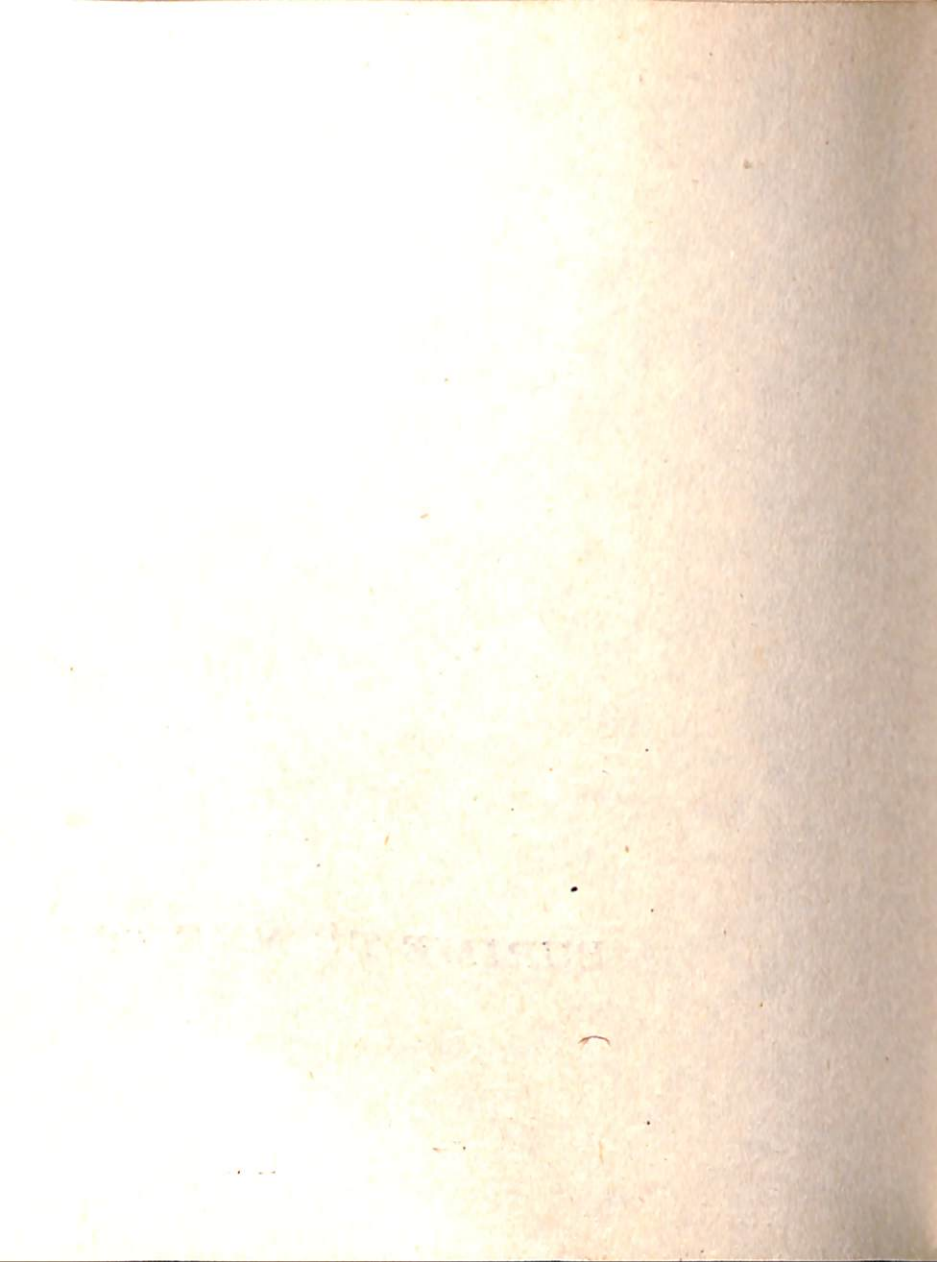
Maja me borë ngjyrosur me diell,
mbrëmja përreth mban erë tërfili,
në pemën që pasqyrohet me borën në ujëra
e ka folenë bilbili.

Në dorën me pluhur qymyri të minatorit,
si bima me pak dhé që sapo e çel prilli,
te ajo dorë që jep ngrohtësi e dritë,
e ka folenë bilbili.

BURIME TË NXEHTA

N a i m i t

Brinjët e dala
në gjoksin e Naimit
qenë flatrat e shqiponjës së flamurit;
mes këtyre brinjëve rridhte gjaku ynë
i vjetër që nga koha e gurit.

Përmes këtyre brinjëve të holla
fare lehtë mund të shiheshin mushkëritë,
kur thithnin diellin
e blerimin e vargmaleve,
kur thithnin burimet dhe kaltërsitë.

Mund të shihje si rriteshin
të forta e të bukura

motivet që i lëviznin brenda gjirit;
në ato brinjë
mavia e thellë e maleve,
në atë gjak rrezja e pritur e agimit.

Brinjët e dala e të holla
në gjoksin e poetit
u bënë flatra për shqiponjën e flamurit,
me ato flatra ai udhëton drejt nesh,
në zemrën e foshnjes e të burrit.

Shiu

(peizazh)

Shiu më kujton kuajt e egër
që endeshin dikur shpat më shpat,
endeshin para se të vinin njerëzit
dhe të ngrinin qytetet pak nga pak.

Kopetë e kuajve me radhë,
kërcëllimë e thundrave një mijë
ndoshta u bënë re e bardhë,
nëpër shiun tek njerëzit vijnë.

Vijnë tek dritaret me trokëllimë
kuajt e egër që s'njihnin frerëtë
shkelin gjithçka me mall e çudi,
lëkundin krifën e argjendtë.

Po sa kanë frikë kur ndërrohet moti
çdo rreze dielli u ngjan si freri,
brofja e tyre e madhërishme
shkon shpat më shpat si hark ylberi.

Plakat

Atje pranë janë shpatet plot gurë
të përvëluara nga vera, të mbuluara nga myshku
dhe lumthi ku gjithmonë janë përmbysur
qielli dhe blerimi i pyllit prej dushku.

Aty jetuat ju që s'ju përrulën hallet, vdekjet,
plaka gojëmbëla, punëtore si dallëndyshe;
na rritët buzëgaz në varfërinë e pasluftës...
Na paskeni dashur shumë, gjyshe.

Ju ikët si kodrat e qielli që përmbysen në lumë,
po unë, sigurisht, mund të ngjall te kjo letër
lëvizjet tuaja,
mos u qani, gjyshe, për ne jeni të gjalla.

Këngët verore të pyllit

Kënga e bilbilit ngjan me gurgullimën
e burimit të vogël në pyje;
në heshtjen e thellë të natës
zëri zgjatet me drurët gjer tek yjet.

Ditën vijnë njerëzit, makinat,
dielli than ujin pa arritur në lumë
ai humbet nëpër barin, gjethet,
kumbon, lodhet, bie në gjumë.

Uji i mekur fshihet te bari,
zogu i hutuar në pemët degëgjera;
dëgjohen gjahtari e druvari,
bariu sjell tufën me shqerra.

Presin natën verore pa zhurmë
kënga e zogut, uji i pyllit,
ujin freskia e çon gjer në lumë,
kënga në heshtje i afrohet yllit.

M i g j e n i

Duke ecur
nëpër kasollen e varfër të natës,
ai klithte: «Pak dritë, pak poezi!»
i mbërthyer nën muret e lagjes së varfër.

Nën muret e errëta,
nën trarët me blozë pise
ku mbi zhgane lypsash e prostitutash
si murgeshë e përulur nata dremiste,
Migjeni i mshonte penës:
«Pak dritë, pak poezi!»
Hija e penës ngrihej në mure
e rëndë si qysqi.

«Pak dritë, pak poezi!»
Shkallmonte natën e kasolleve pena si qysqia,
çelestin baxha drite në mure e çati
dhe dilnin vargjet e tij të lira.

Pemët që s'flenë

Në mbrëmje pemët mbi kodra,
ngarkuar si të lashtët karvanë...
Mos është malli i fortë
si i ngulur në tokë,
udhëtimi drejt nesh i atyre që duam?...

Të bëhen ato si miqtë,
si prindërit,
kur muzgu i fikson në statuja,
udhëtojnë ato drejt nesh pa u ndalur
në vapë, në erëra, në ujëra.

Mjafton t'i duash degëgjelbërat,
si njeriun që aq shumë e pëlqen,

janë në netët e kthjellëta a të zymta
pemët roja-malli të heshtura që s'flenë.

Mëngjeseve ato majë kodrave
plot aromë nën një vijë të fortë drite,
janë gjelbërimi i përjetshëm i atyre që duam,
çelur nga ne, gjithmonë në rritje.

Kujtimit të gjyshit

(motiv i shkuar)

Qengjin do ta nxjerrin në pazar...
Sa një kokërr breshër loti i nxehtë
shkundet nga grushti i vogël
i bariut të mitur me thupër të blertë.

Qengji do të shitet në pazar...
Bien lotët,
bien nga degët e gjelbra frutat e njoma,
bien ylberët nga kraharori i argjendtë i shirave,
bie përtokë shikimi i nënës së bariut të vogël.

Burri i ulur në gur para shtëpisë
dredh cigare,
e gjatë rruga deri në pazar.

Dikur edhe ai e ka pasur lëkurën e fytyrës
si pika e vesës,
tani i ashpër, i parruar del ai para gruas e birit,
para dimrit e verës.

I ka shitur qengjat një nga një,
ka shitur qetë e plorit,
ka shitur shumë dhe, sa herë shiste,
thika i qenë ngulur kraharorit.

Bryma e vapa e pazareve e thinjën...
Bariu i vogël përqafton manarin,
ç'ka ai plak që s'e dredhka dot cigarin?

Deti

Unë i takoj malit, siç janë të tijtë
shkëmbinjtë, gërxhet dhe krojet e tharë,
këtu qenka deti; vij nga arat e shkrumbuara,
ku pika e shiut është mjaltë.

Eca sonte nëpër vijën e shkumëzuar,
ku puthen dheu e deti;
sytë ecnin nëpër vijën e artë të perëndimit,
ku ujin e pret qielli dhe deti.

Vij nga malet, ku uji nga shkëmbi del pikë-pikë,
këtu qenka deti — ky pyll i pafund me ujë;
kështu para meje malësorë të tjerë
janë gdhirë të mrekulluar buzë detit si unë.

Borxhi

U rrita me zogjtë,
nëna barin e mbështillte në beze,
ndërsa niste një ninullë të ngrohtë;
si fole ishte djepi,
mbi po atë bar rriteshin dhe zogjtë.

Gjyshi për djep preu një dru arre,
kjo pemë solli në trupin tim
aromën më të mirë nga fushat -
më rriti ky dru siç rriste frutat.

Kur mbillnin më vunë në brazdën e butë
që e hapte plugu i bardhë,
përreth vinin harabela e turtuj;
kjo vlagë më rriti si dhe bimët në arë.

Jam rritur me qengjat,
gjyshi i donte si dritën, si bimët,
shpesh më linin mua, që atyre
t'u pushonin blegërimën.

Këto dhera e pemë
më janë të dashura si njerëz,
si gjyshi që vdiq,
si prindërit që m'u zbardhën...
Për lulëzimin pa fund të kësaj toke
tani kam radhën.

Nënës

U deshën miliona vjet që të krijohem unë.
Njerëzit që ikën gjithçka të mirë e lanë në fytyrën
time;
të falem ty që më mbajte në ëndrra,
në trupin e ngrohtë e pastaj më linde.

Ju falem syve të tu thelluar në gropat,
ëmbëlsisë së veshur me të zeza të rënda,
ecjes sate ku paksa ndihen epokat,
fytyrës prej plake nga mali.

U deshën miliona vjet që të krijohem unë.
Me mua u rrit njeriu që e deshi jetën, lirinë.
Nëna, shihni tek unë më të mirën gjë nga ata që ikën
që do t'ua çoj më të plotë atyre që vijnë.

Linda unë me fytyrë të vërtetë njeriu,
i dashuruar me komunizmin, me dritë lirie,
që do t'i sjell jetës diçka më të bukur, më të madhe
mbi atë që erdhi gjer në lindjen time.

Fshati skore

Fshat i vogël me pesëmbëdhjetë kisha,
fshat i zhytur nën pesëmbëdhjetë hije,
jetonte rrethuar nga pesëmbëdhjetë prita zie,
pesëmbëdhjetë re ia zinin diellin që në lindje.

Pesëmbëdhjetë vajtime ndiheshin çdo ditë,
pesëmbëdhjetë kuaj të zinj i bridhnin mbi të mbjella,
pesëmbëdhjetë litani nina-nanë për fëmijët,
pesëmbëdhjetë ujq ia shqyenin dhen e shqerra.

Fshati me pesëmbëdhjetë shenjtorë të zinj,
çdo vit i ndriçuar nga pesëmbëdhjetë qirinj,
viti i thërrmuar në pesëmbëdhjetë festa,
pesëmbëdhjetë qirinj drite kur natë ishte jeta.

Fshati që pesëmbëdhjetë ditë hante bukë të grunjtë,
e gjithë vitin hante bukën e kurbetit,
fshati që lutej në pesëmbëdhjetë kisha
për fëmijët jetimë me prindër tej detit.

Pesëmbëdhjetë herë në ditë vetes i bënte gjyqin,
pesëmbëdhjetë herë në ditë vetes i vinte kryqin,
kryqin mbi çdo kurorë e lindje,
kryqin mbi grurë, mbi korrje e shirje.

Fshati i rrethuar nga pesëmbëdhjetë akrepa,
që ia helmonin ditët, ia bënin shterpë;
në këtë marramendth të tmerrshëm kapitës
ecte së prapthi, kthyer shpinën dritës.

Sot ndrit i ngritur mbi pesëmbëdhjetë legjenda,
pesëmbëdhjetë shtigje çel dita dhe jeta;
si bimët rrënjëforta mbushur me fruta,
duart e tij u ngarkuan nga drita e buka.

Busti i dëshmorit të fshatit

E bukur është fytyra e tij prej njeriu,
hijet e gjetheve të pemës luajnë mbi të,
fëshfërijnë kallamat buzë lumit.

Gjethe të buta e ledhatuese si pushi mbi duart
që dikur ia shtrëngonim; fëshfërima, si fjalë,
që buzët e tij dikur, të hapura, na i drejtonin.

Gjaku i shpërthyer nga damarët që i çau predha
zbardhoi fytyrën e luftëtarit,
për ta kthyer përjetësisht në trupore guri.

E bukur është ideja e shndërrimit të tij në statujë,
gjethet i fëshfërijnë mbi sytë e gurtë,
kallamat përkulen nga era mbi lumë.

T r i n e t

1.

Ushtar. Nata e parë e pranverës.
Jam gdhirë nën një kumbull të egër,
preka me duar drithërimat e saj,
kur nën gishtat e sertë të erës,
pema shkopsiste sythat, gjinë,
para syve më çelin lulet -
flakëza të bardha në errësirë.

2.

Korrjet. Ora një. Nata e verës
ka një ngjyrë si në të gjelbër;

mbi barin farëpjekur me aroma
humbas nën fëshfërimë degësh.

Zgjothem
po ndihem bir i drejtpërdrejtë i tokës,
vëllezërit e mi të mirë qenë me mua
bari, lumi e lisat e kodrës.

3.

Ora njëzet e tre.
Sytë të sapokëputur prej gjumit,
në këto net qielli është më poshtë,

më afër janë yjet,
zhurmat e pemëve e të lumit.

Hyjmë në minierë,
këtu njeriu për njeriun është më afër,
shoku për shokun është jetë
nën shkëmbinj, nën net.

Kështjella

Sa dal rrugëve natën apo ditën
para meje kështjella e qytetit
e gjallë dhe e gurtë
nisur drejt nesh që nga të vjetrit.

Nën kubetë e saj bulëzon ujë
e jehon mureve një pikë-pikë,
armët e trofetë kryqëzohen mureve
si në duart e njerëzve një kohë e një ditë.

Mbështeta kokën e lodhur mbi mur,
me gjithë trupin peshova mbi këtë lashtësi,
si në ëndërr te çdo gur shihja njerëz të gjallë,
në çdo kornizë guri lëvizte një njeri:

Ja njeriu me çekan dhe me gozhdë,
ja njeriu që tërë jetën poqi bukën,
ja ai që rrahu hekurin në farkë
dhe ai që me kalldrëm shtroi rrugën...

Në shekuj brezat nuk shkuan, nuk vdiqën,
të kthyer në gur erdhën te kjo kështjellë
sërë-sërë më lart muret e rëna ngritën,
unë sot kokën mbi ta e kam vënë.

Ngado që shkoj rruga më sjell këtu
te këta njerëz që s'i njoha dhe s'i pashë kurrë:
me punët dhe me dashuritë tona
u lidhkemi fort në një mur.

Kështu erdhi te ne kjo kështjellë,
kanë ardhur njerëzit, kanë ardhur gurët
me nga një emër, me nga një dritë
e një pe i hollë uji pikë-pikë
numëroi në shekuj çdo sekondë, çdo ditë.

Tavan me njëqind plumba

Kjo dëshmon për luftë të madhe, më thanë,
t'i sjell të gjalla ato vite të zjarra,
kur u thashë se në Hillomo një tavan
ka njëqind plumba në dhogat e thata.

Kryeplaku barkfryrë e i vrenjtur
e rrethoi këshillin e ri të luftës,
të rreckosurit luftuan për idealin,
ai luftonte për të drejtën e vulës.

Kryepleqësinë ia dhanë nga lart, nga qielli,
ndaj tavanin qëlloi si i marrosur, i mjeri,
s'e dinte që pushteti nuk ishte më hyjnor,
populli e ndërtonte të ri nga themeli.

Dhe iku ai bashkë me qiellin e tij,
iu lag baruti, iu lag përgjithmonë vula,
për bërëzat që vijnë, mbeti në Hllomo
një tavan i çarë nga njëqind plumba.

Skënderbeu

Duke u ngjitur për te kështjellat e tua,
me sytë te muret që grisin cipën e qiellit,
kujtova të shumëvuajturit njerëzit tanë
nga majëmalet, te dallgët e anëdetit.

Te kështjellat e tua në male
nuk gjeta gjeneralë të lavdishëm,
por barinj, bujq e sharrëxhinj
me brymë dhe erë mbi flokët e tyre,
me ballin të çarë — qilizëm.

Njerëz nga ata që na mësuan
draprin në të korra, armën në luftë,
plugun në të mbjella
dhe këngë për ty, gojëdhëna e legjenda.

Me ata fola sot për ty, Skënderbe,
me kështjellat e tua të papushtuara-njerëzit,
ata të thjeshtët e të mëdhenjtë
sa vetë heronjtë e tyre
nga majëmalet te shkuma e bregdetit.

PASQYRA E LËNDËS

Page

YJET E NËNTOKËS

E shtunë, mesnatë	5
Pesha e tokës	7
Letër	9
Yjet e nëntokës	11
Qielli dhe qyteti	12
Trimëri e re	14
Zogjtë	16
Minatori dhe dielli	18
Zbritje në thellësi	19
Dallëndyshet e minierës	21
Njeriu i punës	23
Zërat e thellë	24
Gjithmonë e bukur	26
Mirëmbeç, bilbil	28

DITË ME EMRA TË BUKUR

Revolucioni	33
Ditët me emra të bukur	34